

Hoe je goed naar kunst kan kijken ... en er dan veel meer uithaalt

18 september 2019

Een paar weken geleden was Business Art Service in [Museum Voorlinden](#), waar kunsthistorica en journaliste [Wieteke van Zijl](#) vertelde over aandachtig kijken – ‘de kunst van opmerkzaamheid’. Wat leerden wij over hoe je een kunstwerk écht kan ervaren? Over de impact van een kunstwerk wanneer je er voldoende tijd en energie in steekt?

Het is inmiddels een veel uitgesproken zin: we leven in een wereld waarin we overspoeld worden door beelden. Volgens onderzoek zagen mensen twee eeuwen geleden evenveel beeld in hun hele leven als wij tegenwoordig op één dag zien. Door al die beelden zijn we ‘gewend’ geraakt aan kijken en zijn we sterk getraind in het sturen van onze aandacht. Is een beeld niet direct boeiend? Dan vliegt onze blik na enkele seconden weer naar het volgende. Maar als we écht goed kijken, wat zien we dan allemaal?

In museum Voorlinden wijst Wieteke van Zijl ons op het feit dat een mens in een museum gemiddeld 23 seconden naar een kunstwerk kijkt. Maar, zo stelt zij; zo kort kijken heeft eigenlijk weinig nut. Bij een kunstwerk is over elk detail nagedacht. Geen enkel detail is willekeurig toegevoegd, alles bedoeld om een bepaalde impact te creëren.

Een treffend voorbeeld over wat we allemaal zien als we aandachtig kijken, gaf Wieteke bij één van de opgestelde kunstwerken in het museum. Het sculptuur 'Continuous Mile' van Liza Lou lijkt op het eerste gezicht een cirkel van gedrapeerd touw te vormen. Veel mensen zullen hier langslopen en het kunstwerk even observeren. Mogelijk zullen sommigen er een rondje omheen lopen. Wanneer je echter te snel doorloopt, zal het je ongetwijfeld aan veel details ontgaan. En dat is nou juist wat dit kunstwerk zo interessant maakt. Wanneer je dichterbij komt, zie je namelijk dat het touw zelf geweven is van strengen minuscule witte kraaltjes, waarmee het gehele kunstwerk verandert.

Beeld: Museum Voorlinden

Hoe kun je jezelf oefenen om aandachtiger te kijken? Hieronder zetten we drie oefeningen op een rij die je volgens Van Zijl kunnen helpen om aandachtiger naar kunst te kijken:

1. Probeer niet álles in het museum te willen zien, maar liever slechts een paar kunstwerken echt goed.

Dit mag dan misschien klinken als een open deur, in de praktijk blijkt het voor veel mensen toch lastig. Eenmaal in een museum hebben veel mensen het gevoel er 'alles uit te moeten halen'. Dit komt vaak tot uiting in kwantitatieve keuzes – zo veel mogelijk werken willen zien – in plaats van kwalitatieve keuzes – zo goed mogelijk een werk willen zien. Vooral in grote musea kan het aanbod overweldigend zijn. In plaats van het bekende FOMO, lijkt er bijna een soort *Fear Of Missing Artworks* op te treden. Wieteke geeft hiervoor een tip: kies van tevoren een aantal zalen uit die je wil zien. Ook zou je van tevoren af kunnen spreken met jezelf om een maximaal aantal kunstwerken te willen bekijken.

2. Kijk niet meteen naar het bordje naast het kunstwerk, maar probeer jezelf uit te dagen om eerst zelf goed naar het kunstwerk te kijken.

Mensen zijn geneigd om op zoek te gaan naar herkenningspunten in alles wat ze waarnemen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het kijken naar wolken of het zien van gezichtjes in de meest abstracte composities. Wanneer we naar kunst kijken, willen we dit ook graag snel kunnen duiden. De bordjes naast de kunstwerken bieden hierin uitkomst, hoewel er vaak niet meer dan een titel, kunstenaar en techniek vermeld staat. Volgens Wieteke van Zijl hoeft je echter niet direct het verhaal achter een kunstwerk te kennen om het te kunnen waarderen, je moet in eerste instantie visueel geprikkeld worden. Een steuntje in de rug om naar een kunstwerk te kijken: begin met op zoek te gaan naar iets dat je kent. Ga vervolgens vanuit het herkenpunt op zoek naar andere dingen, wat zie je allemaal nog meer? Hoe verhoudt zich dit tot je eerste herkenningspunt? Wat maakt dat uiteindelijk de betekenis van het kunstwerk voor jou?

3. Bespreek de kunstwerken met iemand anders.

Zoals net al genoemd: iedereen bekijkt kunstwerken vanuit zijn eigen herkenning. Verschillende mensen zien daardoor verschillende dingen in hetzelfde kunstwerk. Wanneer je jouw observaties deelt met iemand anders, zie je dus onherroepelijk veel meer! Met deze reden benadrukt Van Zijl: ga met iemand anders naar het museum en praat over de kunstwerken die je ziet. Dit kan met iedereen zijn; een collega, vriend, familielid, een groep mensen of juist met z'n tweeën. Het kan interessant zijn om met iemand te gaan die een hele andere achtergrond of interesse heeft dan jijzelf, omdat daarmee de ervaringen van de kunstwerken ook meer uiteen zullen lopen. Wanneer je ervaringen met elkaar uitwisselt, zul je erachter komen wat een enorme gelaagdheid veel kunstwerken hebben.

Beeld: Museum Voorlinden

Kunst vereist aandacht. Dit geldt niet alleen voor een museum, maar ook voor de kunstwerken boven je bank of op kantoor. Niet alleen langer maar ook vaker naar een kunstwerk kijken kan je veel bieden. Hoe vaker je iets waarneemt, hoe meer verschillende aspecten je vaak ziet. Kunst is in staat om je nieuwe perspectieven te bieden; diverse dingen die je al kent aan elkaar te verbinden en je nog onbekende dingen te leren. Kunst verbeeldt het nog niet verbeelde. En die manier van aandachtig kijken? Eenmaal een beetje eigen gemaakt, kun je die ook toepassen op andere situaties. Waardoor je uiteindelijk meer gaat zien. Niet kwantitatief, maar kwalitatief.

Hoe je goed naar kunst kan kijken ... en er dan veel meer uithaalt

18 september 2019

Een paar weken geleden was Business Art Service in **Museum Voorlinden**, waar kunsthistorica en journaliste **Wieteke van Zijl** vertelde over aandachtig kijken – ‘de kunst van opmerkzaamheid’. Wat leerden wij over hoe je een kunstwerk écht kan ervaren? Over de impact van een kunstwerk wanneer je er voldoende tijd en energie in steekt?

Het is inmiddels een veel uitgesproken zin: we leven in een wereld waarin we overspoeld worden door beelden. Volgens onderzoek zagen mensen twee eeuwen geleden evenveel beeld in hun hele leven als wij tegenwoordig op één dag zien. Door al die beelden zijn we ‘gewend’ geraakt aan kijken en zijn we sterk getraind in het sturen van onze aandacht. Is een beeld niet direct boeiend? Dan vliegt onze blik na enkele seconden weer naar het volgende. Maar als we écht goed kijken, wat zien we dan allemaal?

In museum Voorlinden wijst Wieteke van Zijl ons op het feit dat een mens in een museum gemiddeld 23 seconden naar een kunstwerk kijkt. Maar, zo stelt zij; zo kort kijken heeft eigenlijk weinig nut. Bij een kunstwerk is over elk detail nagedacht. Geen enkel detail is willekeurig toegevoegd, alles bedoeld om een bepaalde impact te creëren.

Beeld: Museum Voorlinden

*Een treffend voorbeeld over wat we allemaal zien als we aandachtig kijken, gaf Wieteke bij één van de opgestelde kunstwerken in het museum. Het sculptuur ‘Continuous Mile’ van **Lize Lou** lijkt op het eerste gezicht een cirkel van gedrapeerd touw te vormen. Veel mensen zullen hier langslopen en het kunstwerk even observeren. Mogelijk zullen sommigen er een rondje omheen lopen. Wanneer je echter te snel doorloopt, zal het je ongetwijfeld aan veel details ontsnappen. En dat is nou juist wat dit kunstwerk zo interessant maakt. Wanneer je dichterbij komt, zie je namelijk dat het touw zelf geweven is van strengen minuscule witte draadjes, waarmee het gehele kunstwerk verandert.*